

MADDE 9.2 BİLDİRİMİ

Artun ve Güvener Dava Grubu (no. 75510/01)/ Türkiye

Davalarına İlişkin Olarak

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ DERNEĞİ (İFÖD)

Tarafından Sunulmuştur

09 Haziran 2022

İfade özgürlüğünü savunan ve destekleyen bağımsız bir sivil toplum kuruluşudur

DGI İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü Genel Müdürlüğü

AİHM Kararlarının İnfazı Dairesi
F-67075 Strazburg Cedex
FRANSA

09.06.2022

Artun ve Güvener Dava Grubu (no. 7510701) / Türkiye davalarına ilişkin olarak İfade Özgürlüğü Derneği (İFÖD) tarafından sunulan Madde 9.2 bildirimini

1. Bu bildirim, kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşu olan ve Türkiye’de düşünce ve ifade özgürlüğünü korumayı ve geliştirmeyi hedefleyen **İfade Özgürlüğü Derneği** (“İFÖD”) tarafından hazırlanmıştır. İFÖD, Artun ve Güvener Dava Grubu (no. 75510/01)/Türkiye davalarında Türk makamlarının bireysel ve genel önlemlerin ısrarla tam ve etkili bir şekilde yerine getirilmemesi üzerine Bakanlar Komitesi’ne güncel gelişmeler hakkında bilgi sunmaktadır.
2. İFÖD, bu dava grubuyla ilgili olarak, 19.01.2022 tarihinde Madde 9.2 bildiriminde bulunmuştur.¹ İFÖD bildiriminde, Türk Ceza Kanununun (“TCK”) 299. maddesinin uygulanmasına ilişkin çeşitli örnekler sunulmuştur. İFÖD ayrıca yerel mahkemelerin, Avrupa Mahkemesi tarafından yakın tarihli *Vedat Şorli/ Türkiye* (no. 42048/19, 19.10.2021) kararında belirlenen standartları dikkate almadığını açıklamıştır.
3. Bu bildirim amacını, Bakanlar Komitesi’ni 299. maddenin uygulanmasındaki güncel gelişmelerle ilgili bilgilendirmektir. Bu bağlamda İFÖD, Türk makamlarının TCK’nin 299. maddesini yürürlükten kaldırmamasından kaynaklanan ve bununla ilgili sorunları tartışacaktır.

Arka Plan

4. *Artun ve Güvener* grubu, başvuruçuların Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı’na (TCK’nin 299. maddesi) veya kamu görevlilerine hakaret ettikleri gerekçesiyle (TCK’nin 125/3. maddesi) cezai mahkûmiyetleri nedeniyle ifade özgürlüğü haklarına yapılan haksız müdahalelerle ilgilidir.
5. Hükümet, 07.01.2022 tarihinde, Komite’nin 1428. toplantısı için bir Eylem Planı sunmuştur.² Eylem Planında Hükümet, Komite’nin 1406. toplantısında halihazırda tartışılmış olan mevzuat değişiklikleri, reform stratejileri ve eğitim faaliyetlerine ilişkin önceki argümanlarını yinelemiştir. Hükümet ayrıca, **TCK’nin 299. maddesinin uygulamasına dair tek bir karar sunmuştur.**
6. Hükümetin iddialarına cevaben; İFÖD, 19.01.2022 tarihinde Komite’ye bir Madde 9.2 bildiriminde bulunmuştur. İFÖD, bildirimde; Hükümet tarafından örnek olarak sunulan kararın “nihai” olup olmadığını veya kararın nihai hale gelmesinden önce başka bir itiraz prosedürü olup olmadığını sorgulamıştır. Ayrıca İFÖD, örnek olarak sunulan kararın Türkiye’de

¹ bkz. DH-DD(2022)120.

² bkz. DH-DD(2022)34.

TCK'nin 299. maddesinin yaygın kullanımıyla ilgili sorunları yansıtmadığını veya tek bir kararın 299. maddeyle ilgili tüm sorunların çözüldüğünü göstermeyeceğini tartışmıştır. İFÖD, bu argümanını desteklemek amacıyla, 299. maddenin Türkiye Cumhurbaşkanı'na yönelik muhalefeti ve siyasi eleştirileri susturmak için uygulandığı çeşitli örnekler sunmuştur. İFÖD ayrıca, TCK'nin 299. maddesinin artık ceza mahkemeleri tarafından uygulanmaması gerektiği halde, yerel mahkemelerin Avrupa Mahkemesi'nin *Vedat Şorli/Türkiye* (no. 42048/19, 19.10.2021) kararına uymadıklarını açıklamıştır.

Gazeteci Sedef Kabaş'ın Tutuklanması ve Mahkumiyeti

7. İFÖD'ün Ocak 2022 tarihli bildiriminin ardından tanınmış bir gazeteci olan Dr. Sedef Kabaş, Cumhurbaşkanı'na hakaret ettiği gerekçesiyle tutuklanmış, 49 gün tutuklu kalmış ancak 2 yıl 4 ay hapis cezasına mahkûm edildiği duruşmada tahliye edilmiştir.
8. Dr. Kabaş, ulusal televizyon kanalı TELE1'de canlı olarak yayınlanan "Demokrasi Arenası" adlı siyasi yorum programının katılımcılarından biridir. 14.01.2022 tarihinde, aralarında Dr. Kabaş'ın da bulunduğu katılımcılar, AKP yönetiminin güncel politikaları hakkındaki görüşlerini dile getirmişlerdir. Sunucu, AKP yönetiminde yer alan siyasetçilerin ayrımcı olduğunu iddia etmiş ve Dr. Kabaş bu konu hakkında yorum yapmaya davet edilmiştir.³ Konuyla ilgili görüşlerini ifade ederken bir Çerkez atasözüne atıfta bulunarak "*Şu meşhur bir söz vardır; 'Taçlanan baş akıllanır' diye. Ama görüyoruz ki gerçek değil. Ya da tam tersi bir söz vardır. Hadi onu söylemeyeyim, büyükbaş hayvan diyeyim. Büyükbaş bir hayvan bir saraya girdiği zaman o kral olmaz, o saray ahır olur, denir.*"
9. Program çok geniş bir kitle tarafından izlenmesine rağmen bir hafta boyunca kimse tarafından şikâyet edilmemiştir. Ancak konuşmadan bir hafta sonra, hükümet yanlısı bir gazete Sedef Kabaş'ın Cumhurbaşkanı'na hakaret ettiğini iddia ederek Kabaş'a karşı bir karalama kampanyası başlatmıştır. Sedef Kabaş, kendisine yönelik karalama kampanyası sürerken, 21.01.2022 tarihinde Twitter hesabından aynı atasözünü paylaşmıştır.⁴ Akabinde, çeşitli üst düzey devlet yetkilileri, hükümet sözcüleri, AKP ve MHP'li siyasetçiler ve Adalet Bakanı dahil olmak üzere bazı milletvekilleri (eski ve mevcut) bu kampanyaya katılarak kamuoyuna açıklamalar yapmaya ve sosyal medya platformlarında yorumlar yayınlamaya başlamıştır.⁵

³ Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ("RTÜK"), Sedef Kabaş'ın açıklamalarının halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettiği gerekçesiyle TELE1'e para cezası verdi. TELE1, 2021 yılı toplam gelirinin %5'i olan 38.460,00 Türk Lirasını idari para cezası olarak ödeyecektir. RTÜK ayrıca programın yayını üst üste beş kez durdurdu. Karar için bkz. <https://www.rtuk.gov.tr/UstKurulKarar/Detay/17265>.

⁴ Sedef Kabaş'ın açıklaması ve tutuklanması hakkında daha fazla bilgi için bkz. <https://m.bianet.org/english/print/256640-detained-in-midnight-raid-journalist-sedef-kabas-arrested-for-insulting-erdogan>.

⁵ Diğerlerinin yanı sıra, eski Adalet Bakanı Abdülhamit Gül'ün Twitter hesabından paylaştığı tweet şöyledir: "*Milletimizin oylarıyla seçilmiş Cumhurbaşkanımızı hedef alan, edepten nasipsiz, çirkin sözleri lanetliyorum. Haset ve nefretten doğan bu hadsiz ve hukuksuz ifadeler, milletin vicdanında ve adalet önünde hak ettiği karşılığı bulacaktır*" bkz. Bianet, "*Tutuklu gazeteci Sedef Kabaş'tan Adalet Bakanı hakkında suç duyurusu,*", 28.01.2022, <https://bianet.org/5/147/256929-arrested-journalist-sedef-kabas-files-criminal-complaint-against>. Adalet Bakanı. Hükümet Sözcüsü Ömer Çelik'in paylaştığı tweet şöyledir: "*Gazeteci sıfatı taşıyan Sedef Kabaş'ın bir televizyon*

10. Bu kampanyanın ardından İstanbul Cumhuriyet Savcılığı tarafından soruşturma başlatılmıştır. Sedef Kabaş, 22.01.2022 tarihinde gece saat 02.00'de polis tarafından gözaltına alınmış; aynı gün İstanbul 10. Sulh Ceza Hakimliği kararıyla suç işlediğine dair “kuvvetli şüphe” bulunduğu ve “kaçma” riskinin yüksek olduğu gerekçesiyle tutuklanmıştır. Hâkimlik, diğer adli kontrol tedbirlerinin yetersiz kalacağı kanaatine varmıştır. Bu bağlamda, kaçma şüphesinin var olduğu kanaatine neden varıldığına ilişkin gerekçeye yer verilmediği gibi Sedef Kabaş'ın kaçmasını önlemek için yurt dışına çıkış yasağı ve ev hapsi gibi diğer adli kontrol tedbirlerinin neden yetersiz kalacağı da açıklanmamıştır.
11. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, Sedef Kabaş hakkında 11.02.2022 tarihli iddianameyi hazırlamıştır. İddianamede, Sedef Kabaş'ın Cumhurbaşkanı Erdoğan'a yönelik hakaret içeren ifadeler kullandığı gerekçesiyle TCK'nin 299. maddesi uyarınca, ayrıca İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'na yönelik hakaret içeren ifadeler kullandığı gerekçesiyle TCK'nin kamu görevlilerine hakareti suç olarak düzenleyen 125/3. maddesi uyarınca cezalandırması talep edilmiştir. İddianame, İstanbul 36. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından kabul edilmiştir.
12. Sedef Kabaş ilk duruşmada; 125/3. madde kapsamında bakanlara yönelik ifadeleri nedeniyle beraat etmesine rağmen; televizyon programında sarf ettiği sözlerin Cumhurbaşkanı'na hakaret teşkil ettiği gerekçesiyle 2 yıl 4 ay hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Hükümle birlikte Sedef Kabaş'ın tahliyesine karar verilmiştir. Sedef Kabaş'ın avukatları karara karşı istinaf başvurusunda bulunmuş ve istinaf incelemesi İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi önünde derdestir.
13. Sedef Kabaş, 11.03.2022 tarihinde gerçekleşen ilk duruşmaya kadar 49 gün boyunca özgürlüğünden mahrum bırakılmıştır. İlk duruşmadan çok önce tahliye talebiyle adli makamlara başvurulmasına rağmen, Mahkeme tüm başvuruları reddetmiştir. Bu kapsamda Sedef Kabaş'ın avukatları tarafından Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunmuş ve her iki mahkemeden de tahliyenin sağlanması için tedbir kararı verilmesi talep edilmiştir. Sedef Kabaş'ın tutukluluğu, uluslararası sivil toplum örgütlerinin de dikkatini çekmiş ve 36 sivil toplum örgütü, Sedef Kabaş'ın serbest bırakılması çağrısında bulunan basın açıklaması yayınlamıştır.⁶ Daha da önemlisi, Birleşmiş Milletler Düşünce ve İfade Özgürlüğünün Geliştirilmesi ve Korunmasına İlişkin Özel Raportör ile Terörle Mücadelede İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Geliştirilmesi ve Korunmasına İlişkin Özel Raportör; Türk makamlarına ortak bir bildirim göndererek “kamuya mal olmuş kişiler hakkında eleştirel görüşlerini ifade ettikleri için gazetecilere karşı Ceza Kanunu'nun 125. ve 299. maddelerinin uygulanmaya devam edilmesinden duydukları ciddi endişeyi” dile

kanalında Cumhurbaşkanlığı makamını aşağılık sözlerle hedef alması muhalefet değil ahlaksızlık ve pespayeliktir. Bu ahlaksızlığı lanetliyoruz, Millet'in oylarıyla seçilmiş Cumhurbaşkanımıza, Devletimizin başına bu çirkin üslupla hitap eden milllete ve milli iradeye hakarettir. Bu ahlaksızlığı mahkûm ediyoruz. Bu aşağılık davranışla hukuki ve siyasi olarak en güçlü şekilde mücadele edeceğiz”.

⁶ Sedef Kabaş'ın serbest bırakılması için başlatılan STK kampanyası için bkz. https://www.article19.org/resources/turkey_press-freedom-groups-and-journalists-call-for-release-of-sedef-kabas/.

getirmiş ve “düşünce ve ifade özgürlüğü hakkına ilişkin eski Özel Raportör’ün Türkiye’ye ziyareti sonrasında hazırladığı, uluslararası hukuk standartlarıyla uyumsuzluğu nedeniyle her iki maddenin de yürürlükten kaldırılmasını tavsiye ettiği raporu” hatırlatmışlardır.⁷

14. Aşağıda daha ayrıntılı olarak açıklanacağı üzere, başka kişiler de yalnızca Sedef Kabaş'ın yukarıda belirtilen açıklaması ve tweetini sosyal medya hesaplarında yeniden paylaştıkları için gözaltına alınmış ve tutuklu yargılanmışlardır.
15. İFÖD, detaylı olarak açıklayacağı üzere Sedef Kabaş vakasının münferit bir olay olmadığını belirtmek ister. Sedef Kabaş ile birlikte başka kişiler de Sedef Kabaş'ın atıfta bulunduğu Çerkez atasözüne atıfta buldukları sosyal medya paylaşımları nedeniyle gözaltına alınmış ve tutuklanmışlardır.
16. Bu bildirimde İFÖD, son bildiriminden bu yana TCK'nin 299. maddesinin uygulanmasına ilişkin son yargı uygulamalarından örnekler de sunacaktır.

İFÖD’ün Gözlemleri

17. Sedef Kabaş davası, Türkiye’de eleştirel ifadeleri ve muhalefeti cezalandırmak ve susturmak için TCK'nin 299. maddesinin yaygın olarak kullanılmasının bir örneğidir. Bu bağlamda İFÖD, Sedef Kabaş'ın yukarıda belirtilen açıklamasının sosyal medya platformlarında paylaşılması üzerine başlatılan soruşturmalara Komite'nin dikkatini çekmek istemektedir.
18. İlk olarak, 70 yaşındaki kalp ve yüksek tansiyon hastası A.Y., Sedef Kabaş'ın Çerkez atasözünü içeren tweetini retweetlediği için tutuklanan ve tutuklu yargılanan kişiler arasındadır. Medyaya yansıyan haberlerde Sedef Kabaş'ın 11.03.2022 tarihinde tahliye edilmesinin ardından A.Y., Sedef Kabaş'ın paylaşımını retweetleyerek “*Geçmiş olsun. Evet, Çerkez Atasözü. Öküz saraya girince kral olmaz ama saray ahır olur.*” şeklinde bir paylaşım yapmıştır. Bu paylaşımın ardından A.Y. gözaltına alınmış, ifadesi alınmış ve tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmıştır.⁸ Ancak savcı A.Y.’nin serbest bırakılmasına itiraz etmiştir. 14.03.2022 tarihinde Küçükçekmece 1. Sulh Ceza Hakimliği, diğer adli kontrol tedbirlerinin yeterli olmayacağı ve tutuklama tedbirinin öngörülen ceza ile orantılı olduğu gerekçesiyle A.Y.’nin tutuklanmasına karar vermiştir.
19. Benzer şekilde İstanbul Bilgi Üniversitesi Tarih Bölümü öğrencisi ve İYİ Parti Gençlik Kolları üyesi A.E. de Twitter hesabında yukarıda belirtilen Çerkez atasözünü paylaştığı için gözaltına alınmıştır.⁹ A.E.’nin paylaşımı yaptıktan hemen sonra sildiği, ancak 16.04.2022 tarihinde gözaltına alındığı ve 12 gün gözaltında kaldıktan sonra tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldığı bildirilmiştir.

⁷ Bkz. <https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?gId=27140>.

⁸ DW Türkçe, “*Kabaş'ın sözlerini paylaştı, cezaevine gönderildi*”, 19.03.2022, <https://www.dw.com/tr/sedef-kabaşın-sözlerini-paylaştı-cezaevine-gönderildi/a-61183967>.

⁹ Birgün Gazetesi, “*Sedef Kabaş'ın söylediği Çerkes atasözünü yazıp silen İYİ Partili tutuklandı*”, 16.04.2022, <https://www.birgun.net/haber/sedef-kabaş-in-soyledigi-cherkes-atasozunu-yazip-silen-iyi-partili-tutuklandi-384495>.

20. 299. maddenin uygulanmasından kaynaklanan sorunlar, Çerkez atasözü ile ilgili son vakalarla sınırlı değildir. Şubat 2022’de Cumhurbaşkanı Erdoğan ve eşi Emine Erdoğan’ın COVID-19’un Omicron varyantı testlerinin pozitif çıktığı ve hafif semptomlar görüldüğünün açıklanmasının ardından Cumhurbaşkanı “*Görevimizin başındayız. Çalışmalarımıza evde devam edeceğiz. Dualarınızı bekliyoruz.*” şeklinde bir paylaşım yapmıştır.¹⁰ Birçok kişi sosyal medya platformları aracılığıyla “geçmiş olsun” dileğinde bulunmuş ve Erdoğan’ın iyileşmesi için dua ettiklerini belirtmiştir. Ancak bazı kişiler Cumhurbaşkanı’nın sağlığı için dua etmemeyi tercih etmiş; eski Türk Olimpiyat yüzücüsü olan Derya Büyükuncu, “*#koronavirüs olmuş ve dua istiyor. Ediyoruz, ediyoruz, merak etmesin. 20 tencere helva yapmaya başladım. Zamanı gelince bütün mahalleye dağıtıcam!*” şeklinde bir paylaşım yapmıştır.¹¹ Bu tweetteki ironi, “helva”nın Türkiye’de cenazeler de dahil olmak üzere çeşitli ritüellerin bir parçası olan, Anadolu’ya özgü bir tatlı türü olmasıdır. Büyükuncu’nun paylaşımının ardından hakkında Türkiye Cumhurbaşkanı’na hakaret ettiği gerekçesiyle soruşturma başlatılmıştır. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, Büyükuncu’nun “mahalleye helva dağıtacağını” belirterek dolaylı olarak Cumhurbaşkanı’nın ölümünü dilediği için paylaşımın suç oluşturduğunu belirtmiştir. Basında yer alan haberlere göre, Cumhurbaşkanı’nın sağlığıyla ilgili 64 sosyal medya paylaşımıyla ilgili olarak 12 ayrı ilde en az 36 soruşturma başlatılmıştır. Dört kişi tutuklanmış ve aralarında Derya Büyükuncu’nun da bulunduğu dört kişi hakkında yakalama kararı düzenlenmiştir. Büyükuncu, ayrıca Türkiye Yüzme Federasyonu’ndan da süresiz olarak uzaklaştırılmıştır.
21. Ayrıca, 17.03.2022 tarihinde, V.Y. isimli bir vatandaş, bir sokak röportajı sırasındaki ifadeleri nedeniyle tutuklanmıştır. Bu kişi, başka bir kişiyle yaptığı görüşmede, 1960 askeri darbesinden sonra ordu tarafından idam edilen eski Başbakan Adnan Menderes’e atıfta bulunulmuştur.¹² Bu kişiye cevaben V.Y., “*Erdoğan da asılacak. O da yargılanacak.*” ifadelerini kullanmıştır. Bu ifadesi nedeniyle V.Y., Cumhurbaşkanı’na hakaret ettiği ve halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçunu işlediği iddiasıyla tutuklanmıştır.¹³

¹⁰ The Guardian, “*Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın Covid testi pozitif çıktı*”, 05.02.2022, <https://www.theguardian.com/world/2022/feb/05/turkish-president-recep-tayyip-erdogan-tests-positive-for-covid>.

¹¹ DW, “*Türkiye Recep Tayyip Erdoğan’ın onurunu korumak için yasayı seferber ediyor*”, 12.02.2022, <https://www.dw.com/en/turkey-marshals-law>. Detaylı inceleme için bkz. Yaman Akdeniz, “*Türkiye’de COVID, sosyal medya ve ifade özgürlüğü*”, Article 19 Blog, 08.04.2022, <https://www.article19.org/resources/pandemic-social-media-freedom-of-expression-turkey/>.

¹² Adnan Menderes muhafazakâr bir siyasi parti olan Demokrat Parti’den başbakan olarak seçilmiştir. Menderes, 1950 yılından 27.05.1960 tarihinde gerçekleşen askeri darbeye kadar başbakan olarak görev yapmıştır. Daha sonra, Adnan Menderes Demokrat Partili diğer siyasetçilerle birlikte askeri cunta tarafından yargılanmış ve idama mahkûm edilmiştir. Adnan Menderes 17.09.1961 tarihinde idam edilmiştir. Daha fazla bilgi için bkz. Daily Sabah, “*Türkiye’de başkalarının önünü açan 1960 darbesi hatırlandı*”, 26.03.2022, <https://www.dailysabah.com/turkey/1960-coup-which-paved-the-way-for-others-in-turkey-remembered/news>.

¹³ Gazete Duvar, 24.03.2022, “*Sokak röportajında konuştu ‘Cumhurbaşkanına hakareten’ tutuklandı*”, [https://www.gazeteduvar.com.tr/sokak-roportajında-konustu-cumhurbaşkanına-hakareten-tutuklandı-haber-1557857](https://www.gazeteduvar.com.tr/sokak-roportajinda-konustu-cumhurbaşkanına-hakareten-tutuklandı-haber-1557857). Sokak röportajı için bkz. <https://www.youtube.com/shorts/BO2iGjUlgdY>.

22. Diğer vakalardan biri ise bir lisede meydana gelmiştir. 16 yaşındaki iki lise öğrencisinin, Cumhurbaşkanı'na hakaret ettikleri iddiasıyla okullarında gözaltına alındığı belirtilmiştir.¹⁴ Haberlere göre, öğrenciler 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde gerçekleşen Feminist Gece Yürüyüşü adlı gösteriye katılmıştır. Öğrencilerin avukatı canlı yayında “*Öğrencilerin Feminist Gece Yürüyüşü sırasında ‘Kaç Tayyip’¹⁵ Kaç Kadınlar Geliyor*”, “*Zıpla Zıpla Zıplamayan Tayyip’tir*” sloganları attıkları gerekçesiyle Cumhurbaşkanı'na hakaret suçu kapsamında yargılandıkları bir dava dosyası olduğunu” belirtmiştir. Avukat ayrıca savcı ve hâkim tarafından herhangi bir yakalama kararı da verilmediğini belirtmiştir.
23. Ayrıca, İFÖD’ün gözlemlerine göre yüksek mahkemeler dahi Avrupa Mahkemesi’nin yerleşik içtihadını göz ardı etmeye devam etmektedir. Canan Kaftancıoğlu davası, yerel mahkemelerin Sözleşme’nin 10. maddesiyle ilgili olarak belirlenen ilkelere uymadığının bir başka açık örneğidir.
24. Canan Kaftancıoğlu, ana muhalefet partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi’nin (“CHP”) İstanbul İl Başkanıdır. Kaftancıoğlu hakkında 2012-2017 yılları arasında paylaştığı tweetler nedeniyle 14.01.2018 tarihinde yargılanmaya başlamıştır. İstanbul 37. Ağır Ceza Mahkemesi, 03.09.2013 tarihinde Canan Kaftancıoğlu hakkında beş ayrı suçtan toplam 9 yıl 8 ay 20 gün hapis cezasına hükmetmiştir. Mahkeme; Cumhurbaşkanı Erdoğan’a “hırsız”, “ilkokul mezunu şizofren bir meczup” demesi ve Erdoğan’ın akıl sağlığını yitirdiğini ima etmesini 299. maddede düzenlenen suç bakımından Kaftancıoğlu’na 2 yıl 4 ay hapis cezası verilmesi için yeterli görmüştür. Kaftancıoğlu karara itiraz etmiş; ancak İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 2. Dairesi mahkûmiyet kararını onamıştır. Bunun üzerine Kaftancıoğlu karara karşı temyiz başvuru yoluna başvurmuştur.
25. 12.05.2022 tarihinde Yargıtay 3. Dairesi mahkûmiyet kararını kısmen onamış ve Canan Kaftancıoğlu’nun 4 yıl 11 ay 20 gün hapis cezasına çarptırılmasına hükmetmiştir.¹⁶ Mahkeme toplam cezada indirim gitmiş olsa da Kaftancıoğlu Cumhurbaşkanı’na hakaret suçundan 1 yıl 9 ay hapis cezasına çarptırılmıştır.
26. Kaftancıoğlu davası, TCK’nin 299. maddesinin kötüye kullanıldığını açıkça göstermektedir. Avrupa Mahkemesi’nin *Vedat Şorli/Türkiye* (no. 42048/19,19.10.2021) kararındaki tespitlerinden sonra dahi Yargıtay, *Vedat Şorli* kararını görmezden gelerek Avrupa standartlarına uymayı reddetmiştir. Soruşturma aşamasından Yargıtay kararına kadar, 299. madde Cumhurbaşkanı’na karşı muhalefeti ve siyasi eleştirileri susturmak için bir araç olarak kullanılmaya devam etmiştir.
27. İFÖD; Sedef Kabaş ve Canan Kaftancıoğlu davalarının, yargı organlarının TCK’nin 299. maddesiyle ilgili olarak AİHM içtihadını uygulama konusundaki isteksizliğini gösterdiği

¹⁴ Cumhuriyet Gazetesi, “İstanbul’da iki liseli ‘cumhurbaşkanına hakaret’ iddiasıyla okullarından gözaltına alındı”, 17.05.2022, <https://www.cumhuriyet.com.tr/siyaset/istanbulda-iki-liseli-cumhurbaskanina-hakaret-iddiasıyla-okullarından-gozaltina-alindi-1936907>.

¹⁵ Cumhurbaşkanı'nın tam adı Recep Tayyip Erdoğan'dır.

¹⁶ BBC News Türkçe, “Canan Kaftancıoğlu’na siyasi yasak geldi, hakkındaki hapis cezası onandı”, 12.05.2022, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-61426730>.

görüştüğüdür. Yargı organları kararlarını hukukun üstünlüğünden ziyade siyasi saiklere dayandırmaktadır. İFÖD, 299. maddenin yargı organları tarafından uygulanmasının hak standartları bakımından gerileme olduğu ve Sözleşme tarafından korunan temel hak ve özgürlükleri tehdit ettiği görüşündedir. Ayrıca İFÖD, TCK'nin 299. maddesinin uygulanmasının etkili yasal güvenceleri yerine getirmekten uzak olduğunu belirtmek ister. İFÖD, Komite'yi Türk makamlarına *Vedat Şorli* kararındaki 46. madde hükmü ile ilgili olarak harekete geçme konusunda çağrı yapmaya davet etmektedir.

Sonuçlar ve Öneriler

28. Sözleşme'nin 10. maddesinin korunmasını sağlayan yeterli bir yasal çerçevenin sağlanması ve *Artun ve Güvener* dava grubu tedbirlerinin tam ve etkin bir şekilde uygulanması konusunda **hiç ilerleme kaydedilmemiştir.**
29. Türk makamları, Mahkeme ve Bakanlar Komitesi tarafından gözlemlenen ve TCK'nin 299. Maddesini uygulanmasından kaynaklanan yapısal sorunları kasıtlı olarak göz ardı etmektedir.
30. Komite, Türk makamlarından Mahkeme'nin *Vedat Şorli* kararı ışığında TCK'nin 299. maddesini yürürlükten kaldırmalarını talep etmeli ve yetkililerden Mahkeme'nin 46. madde kapsamındaki kararına uymalarını istemelidir.
31. *Artun ve Güvener* dava grubu **nitelikli izleme prosedürü kapsamında kalmalı** ve Bakanlar Komitesi, Mahkemenin yakın tarihli *Vedat Şorli* kararı ışığında, yasamaya ilişkin genel tedbirlerle ilgili olarak *Artun ve Güvener* dava grubunu sık ve düzenli aralıklarla gözden geçirmelidir.

İfade Özgürlüğü Derneği – İFÖD (Türkiye)

Web: <https://ifade.org.tr> Twitter: @ifadeorgtr

İfade Özgürlüğü Derneği (“İFÖD”) düşünce ve ifade özgürlüğü hakkını korumak ve geliştirmek amacıyla Ağustos 2017’de kurulmuştur. Dernek, herkesin düşünce ve ifade özgürlüğünden ve bilgi ve haberlere erişim ve yayma hakkından yararlandığı bir toplum öngörmektedir.